

Tuší, čeho tím dnem pozbývá?
Evropské civilizace, jejího pohodlí a vymožností, životních úspěchů, jimž se říká kariéra? Tuší, že jeho duše nebude už nikdy schopna plně procítit verše, které až do té doby tak rád čítával, že od chvíle, kdy poprvé uslyší rytmy chasidských zpěvů, budou jimi navždy přehlášena všechna kouzla hudby, a že všechno krásné, co až dosud vnímalo jeho oko, bude mu napříště zpoza zastiřeno mystickým závojem Vědění dobrého a zlého?

Sotva tuší, že ve chvíli, kdy se domnívá, že dospěl k cíli, teprve pro něho počíná nejneshodnější část jeho pouť. Neboť brána do říše chasidů se před ním neotvírá rázem. Je uzavřena dlouhým řetězem strádání tělesného i duševního. Ale ten, kdo do ní jednou nahlédl, nezapomene nikdy bohatství, které tam spatřil.

Skrutí zrakům světa jsou vládcové této říše. Jejich záračné činy a všemohoucí slova jsou tu čímisi podřídným. Lem závoje, v nějž se halt jejich bytost, zatímco tráví je od nás odvrácena kamsi k dalekým tšinanám absolutna. Jen slabý odlesk jejich duší dopadá na naše příliš hmotné stíny. Avšak ještě dnes, po letech, vybavují se mi všechny ty postavy napořád. Nejen ti, které jsem osobně znal, nýbrž i ti, o nichž jsem toliko slyšel a čel v starých hebrejských knihách, ožívají přede mnou v celé své velikosti a síle. Cítím, že jsem přemožen. Co si mě nutí, abych se chopil pera a vypsal vše věrně, jak nejlépe jen dovedu.

Je pátek odpoledne. Městečko *Belz*, židovský Řím, se připravuje k uvítání Šabesu.

Městečka východní *Halice* mají všechna stejný ráz už od staletí. Bída a špina jsou jejich charakteristickými vnějšími znaky. Nuzně oděni ukrajijní sedláci a selky, pejzati Židé v rozedraných kaftanech, řady dobytky a koní, husy a velcí vepři pasoucí se nerušeně na náměstí. *Belz* se liší od

ostatních míst jedině svou proslavenou synagogou, svou neméně slavnou učebnou a velkým domem belzského rabína. Tyto tři budovy uzavírají náměstí ze tří stran. Jsou to prostá stavení. Ale v tomto chudičkém, zapadlém kraji světa jsou opravdovými památkami. *Belz* má něco přes tři tisíce obyvatel. Polovina z nich jsou Židé.

Dlouhé lemní odpoledne. Ještě šest nebo sedm hodin, než nastane soumrak, kdy se začíná šabes a kdy přísné náboženské předpisy zapovídají vykonávání i nejlhčí práce. A přece jsou už nyní obchody zavřány, krejčí odkládají jehly a nádeníci – pejzati jako ostatní – motýky a rýče. V chýších končí hospodně přípravy pro sváteční den.

Muži spěchají do lázni. Po parní lázni se noříme – vždy několik najednou – do malého bahništěho bazénku, mýve, vlastní rituální koupele. Jako na posměch veskeré hygieně „očisťuje“ se v něm síla těl od ducha všedních dní. Jeho voda, jako všec všechna voda v *Belzu*, zapáchá sírou a naftou...

Ačkoli je dnes na všech stranách tolik chvatu, ví už celá obec, že do *Belzu* přišel bůchr, tj. hoch, až z *Prahy*. Sta otázek se na mne sype ze všech stran. Stojím v rozpacích, protože nerozumím ani slovu. Ještě nikdy jsem neslyšel mluvit jidiš. Neznal jsem až dosud tuto sloučeninu středověké němčiny s hebrejštinou, polštinou a ruštinou. Teprve později jsem se jí pozvolna naučil.

V domě rabiho již planou šabesové svíce. Přichází s druhými hosty – je jich dlouhá řada – abych svíce poprvé pozdravil. Bylo mnu řečeno, že jsem ten pražský hoch, ba vypravovali mnu i velký div, totiž že jsem si vlastněma rukama dovedl uplésti (ovšem podle složitého předpisu) čtyři třepení na svatn *lábciadelka* (Škapulíř). Za tohle mé umění mě ještě jednou volá k sobě. Nanovo, tentokrát dlouho, mi tiskne ruku a laskavě na mne pohlíží. Divá se jen jediným